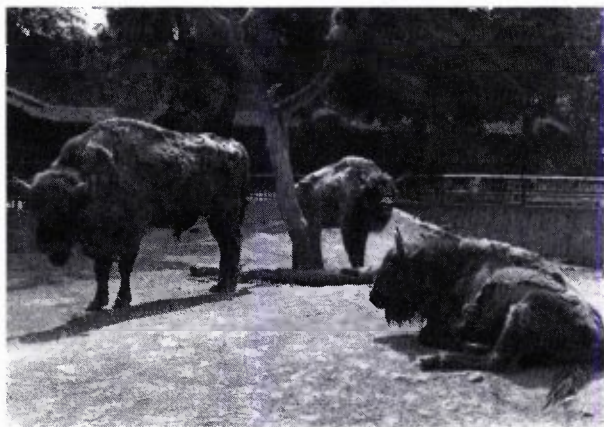

kleur van de vacht kan in de winter lichter zijn dan in de zomer. Hiermede is in overeenstemming dat in koudere streken de lichte kleuren overheersen, IJsbeer, en in warme gebieden donkere: Bruine beer. In een besneeuwd terrein vallen licht gekleurde dieren minder op: zij hebben een schutkleur.

Bovendien weten wij uit de fysica dat een wit lichaam minder warmte uitstraalt dan een donker. De naar de koude grond gerichte buik is bij veel zoogdieren dan ook wit van kleur, ook in de zomer. Dit kleurverschil tussen boven- en onderzijde werkt bovendien oplossend op de lichaamsomtrek: het dier wordt één met zijn omgeving: Haas. In het hoge noorden en in het hooggebergte komt de witte verkleuring in de herfst bij veel warmbloedige dieren voor, zowel bij zoogdieren als bij vogels: Sneeuwhaas, Poolvos, Sneeuwhoen, enz. Ons Hermelijn wordt alleen in strenge winters helemaal wit. Gewoonlijk blijven zij gedeeltelijk bruin. Het eerste verkleuren die lichaamsdelen die het meeste aan de koude zijn blootgesteld: poten, oren en staart. In het voorjaar behouden deze organen de witte kleur het langst.

Haarwisseling bij de Wisent

BOEKBESPREKING

De invloed van de extreme droogte van 1976 op enkele vennen en op de duinvalleien van Terschelling; door K.V. Sýkora.

Voor een leek is dit werkstuk nogal technisch, maar men zal begrijpen dat een vakman niet alle wetenschappelijke vaktermen kan gaan uitleggen.

Ook moet men zich niet laten afschrikken door de vele opname tabellen, die voornamelijk van belang zijn voor de details.

Vooral in de huidige tijd, van massale wateronttrekking voor menselijk en industrieel gebruik, zal menige natuurliefhebber zich afvragen wat hiervan het effect zal zijn op de natuur.

Door de studie van Sýkora kan men zich een beeld vormen van wat vele natte gebieden te wachten staat. Van deze gebieden bestonden reeds plantenopnamen, en door deze te vergelijken met die van de droge zomer van 1976 en van het jaar erna is het effect op korte termijn weer te geven.

Wat dat op korte termijn zal zijn, zal de toekomst leren.

Het effect van de droogte bleek van vele factoren afhankelijk te zijn, dus niet alleen de waterschaarste, maar o.a. ook van de voedselrijkdom; naarmate het gebied voedselrijker is, is de verandering groter. Tevens bleek het relief van de oever en bodem van belang te zijn.

Al met al voor diegenen die geïnteresseerd zijn in vennen en moerassen een zeer lezenswaardig stuk

Wim van Mourik

Wetenschappelijke mededelingen K.N.N.V. no. 125 - Coleoptera -

Coccinellidae. De Nederlandse Lieveheersbeestjes door J.H. de Gunst.

Reeds in 1966 werd er aangekondigd dat deze monografie der Coccinelliden in voorbereiding was en nu ligt ze voor ons. Tot nog toe was de leek voor de determinatie van deze populaire en opvallende keverfamilie aangewezen op specialistische werken, waarin hij dan prompt verdronk, of op enkele populair-wetenschappelijke natuurgidsen die hem ook niet konden bevredigen omdat ze slechts enkele van de 59 in ons land voorkomende soorten vermeldden. Dit nieuwe werkje heft beide bezwaren op door op duidelijke wijze, in ook voor de gewone natuurliefhebber begrijpelijke termen, alle Nederlandse lieveheersbeestjes uitputtend te behandelen. Na een interessante inleiding met vele wetenswaardigheden over naam, auteurs, voorkomen en allerlei

moeilijkheden waarop men stuit bij de bestudering van deze groep, volgt een vrij kort hoofdstuk over de lichaamsbouw van een kever, waarbij gelukkig ook de in handboeken gebezigde wetenschappelijke namen vermeld worden. Veel uitgebreider wordt dan ingegaan op de familiekenmerken en op de plaats van deze familie in het zoölogische systeem, hoewel deze plaats nog steeds omstreden is. Ook de ontwikkeling van het vlekkenpatroon en de variatie die binnen deze groep optreedt wordt op duidelijke wijze uitgebeeld. Na 2 hoofdstukken over ontwikkeling en voeding volgen enige richtlijnen voor het verzamelen en prepareren, waarbij ook het genitaalonderzoek ter sprake komt. Hierna volgt een systematische indeling en een determineertabel voor de in Nederland voorkomende geslachtsgroepen. Het grootste deel wordt dan gevormd door de determinatietabel voor de 59 Nederlandse soorten, waarbij van elke soort een goede beschrijving gegeven wordt, aangevuld met gegevens over lengte, levenswijze, voorkomen en eventuele opmerking over gelijkenis met aanverwante soorten. Moeilijk vindbare kenmerken worden steeds met duidelijke tekeningen verhelderd. Zelfs de wetenschappelijke geslachts- en soortnamen worden verklaard. In de literatuurlijst vindt de geïnteresseerde lezer een schat van werken die de Coccinelliden in het algemeen betreffen of die handelen over hun taxonomie, anatomie, erfelijkheid of levenswijze.

Als los bijvoegsel volgen dan tot slot 22 platen die ons een duidelijk overzicht geven van de vlekken-tekening van vele soorten en de bekende variaties van een aantal andere soorten. Ongeveer de helft van de platen tonen ons de afbeeldingen van de mannelijke en vrouwelijke genitaliën die vooral bij het geslacht *Scymnus* praktisch onmisbaar zijn om tot een zekere determinatie van het gevonden dier te komen. De tabellen zijn zeer bruikbaar en reeds verschillende malen door mij getoetst zonder daarbij grote problemen tegen te komen. We zullen echter met vele dieren die we in onze vakanties in Zuid-Europa of in het Alpengebied tegenkomen in dit werkje vastlopen. Dat neemt niet weg dat het een zeer welkome up-to date aanvulling is waarmee we auteur en K.N.N.V. van harte kunnen gelukwensen.

P.P.

Vogels onder hoogspanning

Een studie betreffende de invloed van hoogspanningslijnen op vogelsterfte, door Ing. T.A. Renssen.

Uitgave: Stichting Natuur en Milieu in samenwerking met de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels.

Te bestellen door storting van f 7,50 op postgiro 9933 t.n.v. Natuurmonumenten te 's Graveland, onder vermelding van 'Vogels onder hoogspanning'.

Het is goed dat naast de vele mededelingen over bedreigingen van onze vogels als het vangen, schieten, vergiftigen en biotoopveranderingen door toedoen van de mens ook nog eens de aandacht gevestigd wordt op de schade die door hoogspanningslijnen aan de vogels wordt toegebracht.

Dit boekje nu is het resultaat van een uitgebreid studieonderzoek waaraan een aantal studenten en medewerkers van het RIN in 1972 en 1973 heeft meegewerkt.

Dat het gevaar van deze bovengrondse geleidingen niet onderschat moet worden moge blijken uit diverse tabellen van aantallen en soorten draad-slachtoffers in Nederland per jaar, waaronder aalscholvers, lepelaars en purperreigers. De getallen zijn in hoofdzaak gebaseerd op tellingen in het grasland.

Toch wordt wel wat gedaan om het aantal slachtoffers terug te dringen. Zo zien we als toepassing van preventieve maatregelen verschillende constructies van masten en draden, al dan niet gemarkeerd met witte strips, wit-zwarte strips, oranje spoelen en bollen.

Het beste zou natuurlijk zijn de transportleidingen ondergronds aan te brengen, wat ook uit landschappelijk oogpunt te verkiezen zou zijn. De electriciteitsbedrijven gaan al steeds meer tot verkabeling (Ondergrondse uitvoering) over, maar beperken zich tot nog toe tot dichtbebouwde gebieden. Zij onderkennen dat ook daarbuiten het behoud van kwetsbare landschappelijke situaties of van zeldzame vogelsoorten vaker tot deze keuze zal gaan leiden; hoge extra kosten vertragen deze toepassing voornamelijk. Een elftal tabellen en achttien figuren verduidelijken deze verhandeling, die het resultaat is van vele uren telwerk en studie. Dit boekje zal dan ook zeker een bijdrage leveren om eens te komen tot het volledig verdwijnen van deze bovendien zo ontsierende bovengrondse geleidingen. De vogels zouden we daar in ieder geval een grote dienst mee bewijzen.

Wil men nog meer gegevens, dan raadplege men de literaturopgave aan het slot.